

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שנה
שלשים ושנים

היכל
ששי

מאמר
אני לדודי - תרלי"ה

מאת

כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים וארבע לבריאה

מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' ראה, מבה"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה
"אני לדודי - תרל"ה", אשר לכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, שאמרו בש"פ ראה*.

מאמר זה הוא המשך וסיום המאמר ד"ה ויענך וירעיבך תרל"ה, שנדפס בסה"מ
תרל"ה ח"ב ע' תיד ואילך.

לע"ע לא מצאנו אלא הנחה.

מערכת "אוצר החסידים"

עש"ק פ' ראה, מבה"ח אלול, היתשט"ד
ברוקלין, נ"י.

מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

* ד"ה זה לא נרשם ברשימת מאמרי דא"ח ע' כח. ברשימה שם נרשם מאמר: ד"ה "אני לדודי ודודי לי ר"ת
אלול וס"ת בגימט' מ"ם - ש"ק ח"י אלול", ולע"ע לא נמצא תח"י.

הנחה על סיום הדרוש פ' ראה

אני אני לדודי ודודי לי, ר"ת אלול וס"ת ד' יודי"ן, והם מ' יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ, כדכתיב ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים כו', וזהו מ' יום דקבלת התורה דלוחות האחרונות שהי' ביוהכ"פ, והם ימי רצון ונקבע לדורות ג"כ שיהיו ימי רצון. והנה מקודם כתיב דודי לי ואני לו, ג"כ ס"ת ד' יודי"ן, והן מ' יום דלוחות הראשונות, והם היו ג"כ ימי רצון, כמ"ש ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים כו', וארז"ל מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון, מכלל דאמצעים היו שלא ברצון עבור חטא העגל, וזהו חדש תמוז ואב שהי' זמן חורבן ביהמ"ק, נמצא שיש ב' פעמים מ' יום, מ' יום דלוחות הראשונות, והב' מ' יום דלוחות אחרונות. והנה איתא במדרש שגם בתושבע"פ יש ב' פעמים מ' יום אלו, כי ראשית הששה סדרי משנה הוא מ' מאימתי קורין, וסיום השס"מ הוא ג"כ מ', ה' יברך את עמו בשלום, רק שההפרש הוא בין מ' פתוחה למ' סתומה, מ' פתוחה הוא בחי' גילוי ומ' סתום היינו בחי' העלם שסתום ונעלם, וההפרש שביניהם יתבאר לקמן. ועוד איתא במדרש שגם בכל הראשי סדרים יש ג"כ מספר ב"פ מ', הא' מ"ם דמאימתי, והב' יו"ד דיציאות השבת, ח' חמש עשרה נשים, א' ארבעה אבות נזיקין, כ' כל הזבחים, א' אבות הטומאה, ב' אלפי"ן וח' הוא יו"ד, ויו"ד דיציאות השבת הוא ר', וך' דכל הזבחים הוא ביחד מ', וזהו ג"כ כמו מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה, כמו מ"ם סתומה הוא בחי' העלם, כמו"כ כאן מ' שע"י צירוף הוא בחי' העלם מאחר שהוא רק ע"י צירוף.

ולהבין ההפרש בין ב"פ מ' יום אלו. הנה כתיב שמחינו כימות עיניתנו, וארז"ל אין ימוהמ"ש לישראל אלא מ' שנה, שנא' שמחינו כימות עיניתנו, היינו כימים שאכלו ישראל את המן בצאתם ממצרים שאכלו אותו מ' שנה, והמן נק' בשם עינוי כמ"ש למען ענותך כו' ויענך כו', כמו"כ הוא שמחינו היינו השמחה דגאולה דלעתיד יהי' ג"כ מ' שנה. וצ"ל איך נק' המן בשם עינוי, הלא כל הטעמים שרצו לטעום היו טועמים בהמן, לבד ה' מינין אבטיחים וקשואין ובצלים ושומים כו' לא היו טועמים בו, וגם בזה יש מ"ד שהיו טועמין בו אפי' ה' מינים אלו, אלא שהי' בדרך טעמו ולא ממשו, וגם ארז"ל שהי' בו טעם לחם ושמן ודבש, לחם לנערים ושמן לזקנים ודבש לתינוקות, נמצא שהיו טועמים בו אפי' דבש, וא"כ איך שייך לקרותו בשם עינוי. ועוד הלא נגנו צלוחית המן לדורות, ויש בזה כמה דעות, הא' שנגנו בשביל ירמי', והב' שנגנו עד לעת"ל, ומאחר שנגנו עד לעתיד מוכרח שהוא לחם משובח אפי' לעתיד, וא"כ איך נק' המן בשם עינוי. וגם צ"ל פ"י הפסוק שמחנו כימות עיניתנו, שמשמעות הפסוק שהשמחה הוא בדבר העינוי גופא, כמו כשרואין אחד

בצער במה משמחים אותו, אומרים לו שמוזה הצער גופא יהי' לו אח"כ שמחה, וצ"ל מהו"ע העינוי ומהו השמחה שיהי' בזה.

והנה בגמרא איתא תירוץ לזה שנק' המן בשם עינוי, דאינו דומה מי שרואה המאכל ואוכל למי שאינו רואה המאכל ואוכל, מכאן לסומין שאוכלין ואינם שבעים. דהנה ידוע שכמו שיש בחי' תענוג בטעם כמ"ש חייך אוכל יטעום, ויש בזה תענוג פרטי בכל מאכל ומאכל, יש מי שיש לו תענוג מטעם מאכל זה, ויש מי שיש לו תענוג מטעם מאכל אחר, נמצא שהתענוג הוא מהטעם, ולכן במצה יש ענינים שאם בלע לא יצא. כמו"כ יש תענוג בראי', כמו שארז"ל הרואה פרי חדשה ונהנה בראותו מברך שהחיינו, ומעיקר הדין צריך לברך על הראי', רק כדי שלא לחלק בין נהנה ללא נהנה התקינו שיברכו בשעת אכילה, ומ"מ המברך בשעת ראי' לא הפסיד, נמצא שיש תענוג בראי' ג"כ. ומעתה יובן מה שסומין אוכלין ואינם שבעים, לפי שאין להם תענוג אלא מהטעם ולא מהראי', ולכן אנו רואים שסומא צריך לאכול יותר משאר כל אדם, מפני שעיקר השביעה הוא מהתענוג, כי אפי' אם יאכל אדם כל מעדני עולם ולא יתענג מזה לא יהי' שבע, וע"כ כל אדם שיש לו תענוג מהטעם ומהראי' די לו במעט, אבל הסומא שאין לו תענוג רק מהטעם ולא מהראי', ע"כ צריך לאכול יותר. ובוה יובן בענין המן שנק' בשם עינוי, מפני שאף שהיו טועמים בו אפי' דבש, אבל לא הי' זה אצלם בבחי' ראי', שלא ראו דבש כלל, וע"כ נק' בשם עינוי היינו מפני שחסר לו התענוג מהראי'.

וכמו"כ יובן בענין המן ברוחניות, כי כמו שהלחם הגשמי הוא לחם לחזק בחי' גליא שבתורה, כמו"כ בחי' המן הוא לחם לחזק בחי' סתים שבתורה. ומתחלה צ"ל ענין בחי' גליא שבתורה, דהנה כמו שהלחם הגשמי הוא נראה ונגלה, כמו"כ הוא בחי' הגליא שבתורה, כמו כשלומד ההלכה דשנים אוחזין בטלית, הנה זה ההלכה הוא נראה ונגלה אצלו, כי הטלית הוא גשמי והאנשים הם אנשים פשוטים, והנה זה ההלכה הוא רצונו וחכמתו ית', שכך חייבה חכמתו ורצונו שזה ישבע כו', וכן כשלומד ההלכה דהמחליף פרה בחמור, וכן אלו כשרות ואלו טריפות, ריאה שנקבה או שחסרה כו', שהריאה הוא גשמי שמושג אצלו ההלכה אשר בה מלושב חכמתו ורצונו ית', אף ששרשה בבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא, וארז"ל אלפיים שנה קדמה תורה לעולם, והיינו שקדמה למעלת ומדריגת העולם, ואעפ"כ ירדה משם בהתלבשות אחר התלבשות עד שנתלבשה למטה בדברים גשמיים, ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, וכן בכל המצות, עד שיהי' מושג לכל אדם. וזהו שעל התורה נאמר כאשר יאמר משל הקדמוני, שהוא בחי' משל לקדמונו של עולם, ובחי' קדמונו של עולם הוא למעלה מבחי' מח' הקדומה, ואפי' מבחי' חכ' הקדומה, כי מח' הקדומה פי' שהוא מח' של הקדמון, נמצא בחי' הקדמון בעצמו הוא למעלה מבחי' המח', להיות

שהוא בחי' קדמון לכל הקדומין, ובחי' התורה הוא משל לבחי' זו. והנה ענין המשל הוא שע"י יובן הנמשל היינו שיהי' דומה להנמשל, ואם אין מבינים ע"י המשל את הנמשל זהו הוראה שאינו יכול לומר משל, אבל מי שיכול לומר משל היינו שיהי' מכוון להנמשל. וא"כ התורה הוא משל שע"י יובן בחי' א"ס קדמונו ש"ע, להיות כי התורה שרשה מבחי' חכמה הקדומה, וכ"ז הוא בחי' הגלי' שבתורה.

אבל בחי' סתום שבתורה אינו מושג מהות הדבר כ"א רק בדרך ידיעת המציאות, כמו שלומד ענין שרפים וחיות ואופנים, וענין מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, והאבות הן הן המרכבה, הנה אין שייך לומר שרואה מהות השרף או מהות החי' או מהות האופן זה א"א, אלא הלימוד הוא רק בדרך ידיעת המציאות. וכמו"כ הוא בחי' המן שאף שטעמו כצפיחית בדבש, אעפ"כ לא ראו מהות הדבש. וזהו ע"ד חכם עדיף מנביא, שהנביא רואה בבחי' ראיית המהות כמ"ש ואראה, היינו שנתפס אצלו בראיית השכל הגשמי כמו ראי' חושית ממש, אבל חכם היינו כמו זהר וכתהאריו"ל שהם אומרים ענינים גבוהים מאד שלא אמרם הנביא כלל, ואעפ"כ הרי הוא רק בבחי' ידיעת המציאות ולא בבחי' ראיית המהות, כי א"א לראות בבחי' האצי' ואפי' בבחי' בריאה יצירה, ואפי' ברוחניות העשי' א"א לראות, רק זהו בדרך ידיעת המציאות, כמו שמדברים הרשב"י והאריו"ל בדרוש כתר בדרוש חכ' בדרוש בינה, אין שייך לומר שראו מהות בחי' הכתר ומהות בחי' החכ' ומהות בחי' הבינה, אלא רק בדרך ידיעת המציאות, אלא ששרשו נמשך ממדריגות עליונות מאד שא"א להיות נתפס בראיית השכל אלא רק בדרך ידיעת המציאות כאלו רואה והוא רק בכ"ף הדמיון, ואעפ"כ הוא לכה"פ כאלו רואה. וזהו שנק' המן בשם עינוי כמו הסומין שאוכלין ואינם שבעין, היינו משום שחסר אצלו התענוג שמבחי' ראי', וזהו כדוגמת בחי' הסתום שבתורה כנ"ל. ואעפ"כ יש מעלה בבחי' הסתים שהוא פועל בנפש, וכ"כ הוא פועל בנפש עד שפועל בגוף ג"כ שיהי' משתנה ממהות למהות, כמו שאנו רואים שמי שלומד פנימי' התורה ההנהגה שלו הוא באופן אחר לגמרי. והנה כמו שלבחי' גליא שבתורה צריך לחם גשמי, כמו"כ לבחי' סתים שבתורה הלחם הוא בחי' המן מפני שלא הי' בו פסולת, כמארז"ל ע"פ לחם אבירים אכל איש שהי' נבלע בכל הרמ"ח אברים, והא דכתיב ויתד תהי' לך על אוזניך, כבר תרצו בגמרא שזהו באותן הבאים ממדינת הים או בלוקת מן התגרים, אבל במן לא הי' פסולת, ע"כ הי' בחי' לחם לחזק בחי' הסתים שבתורה.

ובזה יובן מ"ש למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, ולכאורה למה דוקא ע"י המן. אך הענין הוא דהנה צ"ל הלא האדם הוא הנברא המעולה מכל הנבראים, כמארז"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, וא"כ למה אנו רואים שהדומם והצומח אינם צריכים להאדם והאדם

נצרך לצומח, וגם נצרך לבחי' החי', כמארו"ל עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי, וכן ארו"ל חמרא וריחא פקחין, ואם מפני מוצא פי הוי' היינו המאמר תדשא הארץ כו' שיש בהמאכל, הלא גם בהאדם יש מאמר נעשה אדם, ולמה לא יחי' האדם מהמאמר שלו. אך הענין דהנה כתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן, שכל מה שנברא בשימ"ב צריך תיקון, דהנה ארו"ל שהי' בונה עולמות ומחריבן ואמר דין הניין לי' ודין לא הניין לי', דין לא הניין לי' היינו בחי' עולם התהו, ולא הי' זה במקרה כ"א בכוונה, בונה על מנת לסתור וסותר ע"מ לבנות עולם התיקון, ומה שהי' יכול להבנות בעולם התיקון נבנה והשאר ניתן להאדם לברר, וע"י שהאדם אוכל המאכל ובכח זה הוא לומד ומתפלל עי"ז נתברר הניצוץ שבו שמעולם התהו, וע"כ המאכל מחי' אותו היינו הניצוץ שבו נמצא עיקר החיות הוא מהניצוץ שבהמאכל. אך לפי שאינו מושג זה אם עיקר החיות הוא מהטעם המאכל או מהחיות הרוחני שבו, ע"ז אמר הכתוב שע"י המן נוכל לידע שעיקר החיות הוא מהניצוץ הרוחני שבו, והראי' שאכלו המן ארבעים שנה ולא הי' בו פסולת אלא הי' מזון רוחני, ואעפ"כ חיו מזה ארבעים שנה, הרי שעיקר החיות הוא מהרוחניות, וז"ש למען אודיעך כי לא על הלחם כו' כי על כל מוצא פי הוי' כו', וזהו פי' הפשוט. אך יש עוד לפרש דפי' כי לא על הלחם כו' היינו בחי' גליא שבתורה שנק' לחם, כמ"ש לכו לחמו בלחמי, ובא הכתוב להשיענו שלא בחי' הגליא הוא העיקר, כ"א על כל מוצא פי הוי' כו' היינו בחי' הסתים שבתורה, עי"ז יחי' האדם, יחי' היינו בחי' חיות (בל"א קוועל), ע"ד וצדיק באמונתו יחי', הוא דוקא ע"י פנימיות התורה, כמו למשל התבלין שמתבלין בו את המאכל, שבלא התבלין אין שום טעם בהמאכל, נמצא שעיקר הטעם הוא מפני התבלין, כמו"כ בחי' פנימיות התורה הוא העיקר שפועל שיהי' הנהגת האדם באופן אחר בכל פרט ופרט שישתנה למהות אחר לגמרי, וגם לימוד הגליא באופן אחר, כמו לימוד ההלכה דשנים אוחזין בטלית, אם הוא עוסק בפנימיות התורה אזי הלימוד של זה ההלכה באופן אחר ובדקות יותר, וזהו כמו המלח שממתיק את הבשר שע"י המלח נעשה טעם בהבשר, משא"כ בלא מלח, כמו"כ מלח הוא בחי' קבלה שע"י יהי' טעם גם בבחי' הגלי', וזהו מובן ג"כ ע"י המן כי המן הוא לחם לבחי' סתים.

והנה במן כתיב למען אנסנו הילך בתורת, שע"י המן נעשה בחי' ההילוך, ויש בחי' הילוך מלמטלמ"ע ובחי' הילוך מלמעלמ"ט, והוא בחי' תורה ותפלה, וכמ"ש אם ישם אליו לבו רוחו ונשמטו אליו יאסוף, שלפ"ע ההעלאה כך הוא ההמשכה, והנה בחי' ההילוך שמלמטה למעלה הוא בק"ש למס"נ באחד, ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך, ואיך הוא, אלא מפני שבאמת היצה"ר אינו רע כ"א רק כח המתאוה, כשם שהוא מתאוה לדברים גשמיים לבחי' שהוא דבר נפרד מאלקות, כמו"כ יכול לפעול אהבה לאלקות, והוא ע"י ההתבוננות איך כי עמך מקו"ת מקור התענוגים, שבחי' מקור התענוגים הוא טפל ובטל לעצמות א"ס ב"ה, א"כ מה צריך

לחפון את הדבר שהוא טפל ובטל אם [יכול] לבטל וליכלל לעצמות א"ס ב"ה. וכשיתבונן בכ"ו אזי גם היצה"ר ישוב לאהבת ה', כי גם היצה"ר יבין זה, ועי"ז יהי עלי' גם לנה"א שיהי' האהוי"ר בתוקף יותר, כמו שאנו רואים שכח הבהמה גדול יותר מהאדם שיכולה לעלות את האדם למקום שבעצמו לא הי' יכול להגיע לשם, כמו"כ ע"י בירור נה"ב גדול ורב כחה להעלות את נפה"א ג"כ. והיכן נמצא בחי' עצמות א"ס ב"ה, ע"ז נאמר אח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצווך כו', וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר, שבתורה מלובש בחי' עצמות א"ס ב"ה, אך זהו דוקא ע"י קדימת הק"ש שיש לו רצון לזה אז ע"י התורה יכול להמשיך, כמו למשל למי נותנין איזה דבר למי שרוצה דוקא ולא למי שאינו רוצה, כמו"כ דוקא ע"י קדימת הק"ש שיש לו צמאון לזה אז אח"כ ע"י התורה הוא מרווה הצמאון, ולא כשאין לו צמאון כלל.

יבזה יובן ענין דודי לי ואני לו, שזה קאי על לוחות הראשונות, שישראל היו בעת ההיא צדיקים, ע"כ מתחלה הי' דודי לי המשכה מלמעלמ"ט, וירד הוי' על הר סיני, ואח"כ ואני לו, אבל ע"י מ' יום האמצעים שהי' שלא ברצון מפני חטא העגל והיו צריכים לתשובה, והיינו בחי' תשובה מעומקא דליבא, ממעמקים קראתיך הוי', וזהו אני לדודי ודודי לי, תחלה אני לדודי בחי' העלאה מלמעלמ"ט, ואח"כ דודי לי, המשכה מלמעלמ"ט, ובד"כ בכל יום זהו בחי' ק"ש ותפלה, תפלה הוא בחי' תשובה תתאה. וההפרש בין ב"פ מ' יום אלו, הוא ההפרש בין מ' פתוחה למ' סתומה, וכמו"כ הוא בחי' המ' השני שבראשי סדרים שהוא רק ע"י צירוף ולא מ' בעצמו, והוא ג"כ כמו מ' סתומה שסתום ונעלם, שארז"ל שזהו מאמר פתוח ומאמר סתום, מאמר פתוח הוא בחי' גליא שבתורה, ומאמר סתום הוא בחי' פנימיות התורה שסתום ונעלם, וכמארז"ל יש דברים שאתה רשאי לדרשן ויש דברים שאתה מצווה להעלימן, כמו דאי' במשנה אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד, אא"כ הי' חכם ומבין מדעתו, שאפי' ליחיד אין דורשין.

יבזה יובן ענין שמחנו כימות עיניתנו, דהנה כ"ז שמבואר לעיל שבחי' המן שהוא לחם לבחי' סתים נק' בשם עיניו, שבחי' פנימיות התורה הוא סתים ונעלם, ואינו אלא בבחי' הידוע מציאותו ולא מהותו כנ"ל, הנה כ"ז הוא עכשיו, אבל לע"ל גם בחי' הסתום יתגלה בבחי' גילוי, וזהו דכתיב לע"ל ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר, שכאו"א יראה את פי הוי' שדבר העשה"ד וכל התרי"ג מצות וכל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש יהי' זאת בבחי' ראי', ע"ד שהי' במ"ת רואים את הנשמע, וכמו"כ לע"ל כי עין בעין יראו כו'. וזהו דכתיב למרבה המשרה, שבתביבת למרבה המ' שבאמצע התיבה הוא מ' סתומה, במקום שהי' צ"ל מ' פתוחה, להורות שגם בחי' הסתים יהי' פתוח בבחי' גילוי. וזהו ע"ד חכם עדיף מנביא, שמעלת החכם שהוא ממדריגות עליונות שא"א להיות נתפס בראיית השכל, ומעלת הנביא שהוא בבחי' ראיית המהות, ולע"ל יהי' ב' המעלות יחד שגם המדריגות עליונות יתגלו

בבחי' רא"י. וזהו שמחנו כימות עיניתנו, שהשמחה יהי' בבחי' העינוי גופא, כי בחי' העינוי הוא מאחר שידע שיש עוד תענוג בראי' ואינו רואה ע"כ נק' עינוי, אבל לע"ל יהי' השמחה שהוא בחי' גילוי בבחי' העינוי גופא, והיינו שגם בחי' הסתום יתגלה.

וזהו אני לדודי מלמטלמ"ע, ודודי לי מלמעלמ"ט, הרועה בשושנים הוא בחי' יגמדה"ר, וזהו שייך ג"כ לבחי' המן, כי יש ג' בחי' ביגמה"ר, הא' יגמדה"ר שבאלול, והב' יגמדה"ר שבעי"ת, והג' יגמה"ר שביוהכ"פ, וג"פ י"ג גימט' טל, וזהו בחי' המן, דכתיב וברדת הטל לילה ירד המן עליו, וארו"ל שהי' טל מלמעלה וטל מלמטה ומן באמצע, ועי"ז יהי' הגילוי לע"ל שמחנו כימות עיניתנו כו'.

לע"נ

איש חסיד ירא שמים ולמדן מופלג הידר במצוות במס"נ
הרה"ת מוה"ר שניאור זלמן
בן הרה"ח רי נתן ע"ה
גורארי

מנוע מהר"ל מפראג

חתנו של האדמו"ר הרב אי"ה מקאפיטשיניץ
שהי דור ישישי להרב המגיד
זכה לראות ולהיראות ולהתברך משלשה מרבוה"ק
מסור ונתון בכל נימי נפשו לכ"ק אדמו"ר מוהררייניץ
שכתב אליו "ידעתי והנני מתבשר מגודל התקשרותו אלי"
ולכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
שהי איש אמונו וידיד ביתו
עד שברכו ע"ז שזכות זה יעמוד לו וליו"ח עד סוף כל הדורות
וזכה לקירובים מיוחדים ולחיבה יתירה מהן
הצליח במילוי שליחויות שונות בדעת ובנחישות
לנצח נגד כל מניעות ועיכובים מבית ומחוץ
כדי למלאות רצונם הקי
פזר מכספו להדפסת הספרים
של כל רבוה"ק הבעשי"ט הה"מ אדמוה"ז אדמוה"א
הצ"צ המהר"ש המהרש"ב המהררייניץ ונשיא דורנו
היי חבר בהנהלה הראשית דאגו"ח העולמית
וחבר פעיל בהנהלת מלי"ח קה"ת תות"ל ועד המסדר ועוד
ממיסדי ועד רבני ליובאוויטש
סגן יו"ר ועד הפועל של אגודת הרבנים דארה"ב
פעל רבות להרמת קרן חבי"ד ולחיזוק שכונת המלך
בביסוס בתי כנסיות ובנין מקוואות
ובגמ"ח בכלל ובפרט עבור קניית בתים בהשכונה
זכה להיות סנדק במאות בריתות
מסר שיעור ברבים בוקר וערב במשך עשירות בשנים
עד ימיו האחרונים
זכה שכל צאצאיו הולכים בדרכי רבותינו נשיאינו הקי
ורבים מהם שלוחי המלך
ציפה בכליון עיניים לביאת המשיח
נפטר בש"ט ביום השבת
אי דראש השנה ה'תשס"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתו שיהיו
בקשר לסיום אמירת הקדיש
ביום ג', אי דר"ח אלול, ה'תשס"ד